

דעת
אתר לימודי יהדות ורוח
www.daat.ac.il

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

אשה המסרבת לפנות את המדור ששכר לה בעלה
לאחר תום תקופת השכירות

תיק ממונות מס' 818-סו

(מהד' יד אייר)

נושא הדיון

בני הזוג הנשואים זל"ז שכרו דירה להתנורר בה, לפי חוזה שערכו עם בעה"ב. בינתיים תבע הבעל את האשה בבית הדין האיזורי לגירושין, ועזב את המושכר, והאשה והילדים נותרו בדירה לבדם. האשה לא הסכימה לתביעת הגירושין בביה"ד, ותבעה לדון בביהמ"ש למשפחה. עם תום תקופת השכירות של הדירה תובע בעה"ב מהשוכרים לפנות את המושכר, והאשה מסרבת לפנות, וטוענת שחובת הבעל להמשיך ולשכור לה את אותה הדירה. הבעל טוען שאינו חייב לשכור לה דוקא דירה זו שהיא גדולה ויקרה, ומוכן לשכור לה דירה אחרת באותה עיר שתספק את צרכיה וצרכי הילדים.

טוען בעה"ב שהנתבעים חייבים לשלם לו עבור כל יום שנשארים בדירה מעבר לתקופת השכירות, כפי שנאמר בחוזה. הבעל משיב שהוא מצידו כבר עזב את הדירה, ואינו חייב על הישארותה של האשה בניגוד לרצונו, שהרי הוא אנוס על כך.

האשה השיבה לבית הדין שמוכנה לדון בזה עם בעה"ב בערכאות, או בביה"ד למשפחה או בביה"ד האיזורי. הבעל משיב שלאחר הוראת בג"ץ אין סמכות לביה"ד האיזורי לדון בדיני ממונות, וע"כ יש לקבל את דברי האשה כסירוב לדון בד"ת.

פסק דין

א. הבעל פטור מתשלום וקנסות על הישארות האשה בדירה השכורה לאחר תום תקופת השכירות.

ב. בעה"ב רשאי לתבוע את האשה בכל מקום שימצא לנכון כדין מסרבת לד"ת.

(-) שמשון גרוסמן

(-) יהושע ווייס

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד

השאלות לדיון

- א. האם יכול הבעל להעביר את האשה מדירה אחת לדירה אחרת באותה עיר.
 ב. תוקפם ההלכתי של בתי הדין האיזוריים לדון בדיני ממונות, לאחר הכרעת בג"ץ שאסור להם לדון בדיני ממונות ובבורריות.

תשובה

א. במשנה כתובות קי' ב: מוליחין מנוה הרעה לנוה היפה אצל לא מנוה היפה לנוה הרעה. רש"ג אומר אף לא מנוה רעה לנוה יפה מפני שהנוה היפה צודק. ופסק הרמב"ם אישות פ"ג הי"ח ושו"ע אבהע"ז סי' עה סעי' ב: וכשמוליחה ממדינה למדינה או מכפר לכפר באותה הארץ אינו מוליחה מנוה היפה לנוה הרע ולא מרע ליפה מפני שהיא לריכה להיטפל ולצדוק עלמה יפה בנוה היפה כדי שלא תהיה צו קלה וכעורה.

וכתב הר"ש ס"ק יא בשם הר"ח שבעיר אחת אין קפידא מנוה לנוה. וז"ל הר"ח: לריך לבאר נוה יפה אין פירושו בית יפה, דא"כ אפילו בעיר אחת הו"ל למימר דאין מוליחין מצית יפה לבית רע, אלא נראה דפירושו נוה יפה עיר יפה, ולשם שייך טיפול, וכן מלאתי למהרש"ל, ולפי פרש"י נמי לא מיקרי שינוי וסת אלא מעיר שאינה יפה לעיר יפה, אצל לא מצית לבית בעיר אחת. ע"כ. ודברי המהרש"ל הם צביאורו על הסמ"ג לאוין פ"א וז"ל: נוה יפה פירושו דירה נאה. וי"מ בית יפה. וטעות הוא, כי בעבור זה אינה לריכה טיפול ביותר, ועוד אמאי אינו מחלק אפילו בעיר אחת וליתני אין מוליחים מצית לבית וכו', אלא צודאי דירה יפה היינו עיר יפה וצכה"ג שייך טיפול. ע"כ. וכן מצואר בש"ג על המרדכי סוף כתובות בשם מהר"ם מרוטנבורג.

אך הר"מ גלאנטי בספרו צרך משה סי' י כתב דלא כמהרש"ל אלא גם בעיר אחת אינו יכול להוליחה אפילו לא מרע ליפה, והוכיח כן מקילור פסקי הרא"ש שכתב מוליחין בארץ אחת בעיר אחת או מעיר לעיר מנוה הרע לנוה היפה, רש"ג אומר אף לא מהרע ליפה. ועיי' כנה"ג סי' עד בשם שארית יהודה, ומסיק דמעשים בכל יום שמוליח מנוה היפה לנוה הרע ואפילו בלא טענת פריעות ואין פולח פה ומלפנך. ועיי' מש"כ בעל הכנה"ג דדינא דחיי על הסמ"ג דאינו יכול להוליחה אפילו בעיר עלמה אלא בטענת פרוצים. וכ"כ בנתיבות משפט על רי"ו (דף רמא ע"א), וכן מצואר בהפלאה כתובות קי' ב על תוס' ד"ה היא אומרת, דרק מנוה הרע ליפה יכול לכופה באותה העיר אצל לא מן היפה לרע. ועיי' תשצ"ג ח"ג סי' רמג שבאופן שאינו יכול להוליחה לנוה אחר, אם לא ירצה הבעל להשאר עמה דנין אותו כדין מורד על

אשתו.

ומסיק מו"ר הגר"ח לימצליסט שליט"א בפד"ר כרך ח עמ' 204 דאין הצעל יכול לכופף את אשתו שתלך אחריו לדירה רעה מזו שגרו בה ואפילו באותה העיר, ואפילו אם יש בזה פלוגתא דרבוותא יכולה האשה לומר קים לי שאין הוא יכול להוליאני לדירה רעה ואין לכופה. עיי"ש.

אמנם כשהדירה היא בשכירות ובעה"ב דורש מהדיירים לפנותה, אין לאשה זכות להמשיך ולדור בה בגלל חובת הצעל למדור זה, שהרי אין זו הדירה של הצעל אלא של בעה"ב, ובעה"ב אינו חייב לה מאומה לאחר תום תקופת השכירות. ואם יש לאשה תביעות של מדור עליה לתבוע זאת מהצעל ולא מצעה"ב. ומכיון שהצעל אנוס בהישארות האשה בדירה בניגוד לדעתו, אין לחייבו בקנסות שנתחייב עליהן בחוזה, למרות שלא התנה על כך, כיון שאנוס זה לא עלה בדעתו ולא היה לריך להתנות עליו.

ב. כבר הביא הדיין הר"א שרמן ב"משפטי ארץ" ח"א עמ' 90 את דברי שו"ת שאל ונשאל ח"ד חו"מ סי' ה, וז"ל: ובלא"ה נ"ל פשוט דכיון דהרשיון של הממשלה אינו כללי לכל דבר, וכן דודאי המינוי של הליצור אינו רק על דעת הממשלה יר"ה, וכן הדיין אדעתא דהכי קבל רק לדון בדברים שהממשלה נתנה בהם רשות, א"כ הו"ל הדיין כמי שאינו ממונה לרצים כלל, דודאי המינוי שלו לא יכול פרטים אלו, וא"כ הו"ל כאילו ממונה לגבאי או לחזן ביהכנ"ס וכיוצא, דודאי לא מפני שהוא ממונה לרצים בפרט זה יקרא ממונה א"כ שחייב להיזדקק להם. וזה לדעתי ק"ו שאין עליו תשובה. ובסוגים אלה שלא ניתן רשות ורשיון לו, בהם דודאי דינו ממש כדין שאר בני אדם החכמים שלא קבלו מינוי מרצים, דודאי יכולים להשמט וכאמור. עכ"ל.

ועיי' פס"ד ירושלים כרך י.

אברהם דוב לויז.

ב

באונס שקרה לשוכר, עיי' ב"מ עז א שכר לדוולאי ובניי שם דעל המוליא להתנות, ועיי' טור סי' שלה וש"ך שם וסמ"ע סי' שי ס"ק יב, וב"ש אבהע"ז סי' קיז ס"ק א. וה"כ בכל התחייבות וקרה אונס דלא ידוע לתרווייהו על המוליא להתנות. ורק מה דיש לדון אם החוזה נעשה עפ"י חוק אם החוק מחייב כה"ג, ואם כן, האם בזה הד"ת יסכים עם החוק דחתמו התחייבות על דעת החוק או מנהג השוכרים, וכה"ג אם בסתמא על השוכר להתנות דבסתמא על דעת המנהג והחוק הם יורדים, ולריך לזרר זאת.

שמשון גרוסמן.